

Zakres wiedzy na Olimpiadę wiedzy o Gdańsku dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych

Niniejszy zakres wiedzy opracowany został hasłowo, według haseł „Encyklopedii Gdańskiej” (i jej wersji internetowej www.gedanopedia.pl), które należy opracować przygotowując się do wzięcia udziału w **Olimpiadzie wiedzy o Gdańsku 2017/2018**. Hasła podzielono na kilka kategorii (wg gedanopedia): 1) LUDZIE; 2) ŻYCIE MIASTA; 3) PRZESTRZEŃ MIASTA; 4) ŚRODOWISKO I PRZYRODA oraz dodatkową kategorię 5) WARTO WIEDZIEĆ. Dodatkowo dokonano podziału na podkategorie, których celem jest ułatwienie usystematyzowania zdobywanej wiedzy.

Życzymy owocnej nauki i wielu sukcesów w gdańskiej rywalizacji olimpijskiej.

		Wszyscy uczniowie (SZKOŁY PODSTAWOWE, GIMNAZJALNE oraz PONADGIMNAZJALNE)	Dodatkowe hasła dla szkół GIMNAZJALNYCH oraz PONADGIMNAZJALNYCH	Dodatkowe hasła dla szkół PONADGIMNAZJALNYCH
I. LUDZIE	<i>Wielcy gdańszczanie – zasłużeni w dziejach miasta</i>	<p><u>Patroni gdańskich tramwajów (wybrani):</u> Chodowiecki Daniel Fahrenheit Daniel Gabriel Heweliusz Jan Klenczon Krzysztof Schopenhauer Artur i Joanna Walentynowicz Anna</p> <p><u>Z dawnych dziejów:</u> Abraham Antoni Barzychowska Erwina Block van der Abraham i Izaak Guderski Konrad Komorowski Bronisław Lenzion Antoni Siedzikówna Danuta Św. Wojciech (Adalbert) Sucharski Henryk</p> <p><u>Współcześni nam:</u> Christa Janusz Chwin Stefan Januszajtis Andrzej Samp Jerzy Wałęsa Lech</p>	<p><u>Patroni gdańskich tramwajów (wybrani):</u> Dantyszek Jan Gralath Daniel I Mamuszka Franciszek Winter Leopold von</p> <p><u>Z dawnych dziejów:</u> Augustyński Jan Bądkowski Lech Dickman Arend Flisykowski Alfons Haffner Jean Georg Milski Bernard Speimann Johann Świętopełk, książę</p> <p><u>Współcześni nam:</u> Borusewicz Bogdan Grubba Andrzej Jujka Zbigniew Kamiński Marek Moździerz Leszek Pienkowska Alina</p>	<p><u>Patroni gdańskich tramwajów (wybrani)</u> Lengnich Gottfried Ferber Maurycy Przybyszewska Stanisława</p> <p><u>Z dawnych dziejów:</u> Chodacki Marian Ferber Konstantyn Starszy Górecki Marian Kubacz Franciszek Michoń Jan Pniewski Władysław Rogaczewski Franciszek Liczmański Alf</p> <p><u>Współcześni nam:</u> Gwiazda Andrzej Grass Gunter Kobzdej Dariusz Limon Jerzy</p>
II. ŻYCIE MIASTA	<i>Symbole</i>	Gdańsk – nazwa Gdańsk – w filmie Herby Miasta Gdańska Honorowe obywatelstwo miasta	Flaga Gdańska Hejnał Gdańska Herby dzielnic	Logo Gdańska

		<i>Nec temere, nec timide</i>		
<i>Kanon najważniejszych wydarzeń w dziejach miasta</i>	Gdańsk – początki miasta (w tym Gdańsk książęcy) Gdańsk w Hanzie Rzeź Gdańska w 1308 roku Wojna 13-letnia (Gdańsk w wojnie) Wielki Przywilej dla Gdańska 1457 r. Pokój oliwski 1660 r. Wcielenie Gdańska do Prus 1793 r. Wolne Miasto Gdańsk 1919-1939 (ze szczególnym uwzględnieniem działań Polonii Gdańskiej – m.in. Gmina Polska, Związek Polaków w Wolnym Mieście Gdańsk) Obrona Poczty Polskiej 1 IX 1939 r. Obrona Westerplatte 1-7 IX 1939 r. Rok 1945 Grudzień 70 Sierpień 80 Ruch Młodej Polski 1979-1989 Postulaty Solidarności	Hanza (Gdańsk w Hanzie) Wielka wojna 1409-1411 Reformacja w Gdańsku 1518-1525, 1557 Bitwa pod Oliwą 1627 r. Wolne Miasto Gdańsk 1807-1815 Gdańsk podczas II wojny światowej 1939-1945 Marzec 1968 w Gdańsku Porozumienie Gdańskie 1980 Stan Wojenny 1981-1982 Strajk w Stoczni im. Lenina 1988	Lokowanie Głównego, Starego i Młodego Miasta w XIV w. Odbudowa Gdańska po 1945 r. Październik 1956 w Gdańsku Strajk Dokerów w Porcie Gdańskim 1946 Opozycja demokratyczna w Gdańsku przed i po 1980 r/	
<i>Imprezy cykliczne</i>	Festiwale – Polskich Filmów Fabularnych, Szekspirowski, Tańca, Międzynarodowy Festiwal Piosenki, Szanty pod Żurawiem Feta Jarmark Świętego Dominika (+ dzieje) Światowe zjazdy gdańszczan	Baltic Sail Festiwale – Jazz Jantar, Solidarity of Arts,	Mozartiana, Festiwal Goldbergowski, Festiwal Karillonowy	
<i>Nauka</i>	Uczelnie wyższe w Gdańsku – Uniwersytet Gdański, Politechnika Gdańska, Uniwersytet Medyczny (także ich dzieje !) Centra Nauki: Centrum Hewelianum Gdański Park Naukowo-Technologiczny Europejskie Centrum Solidarności Muzea – Morskie, Archeologiczne, MHMG (Oddziały), II wojny światowej, Narodowe	AWFiS, Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Muzyczna (także ich dzieje !) Biblioteki w Gdańsku (w tym dawna Biblioteka Rady Miejskiej do pocz. XIX w., Biblioteka Główna PAN, Wojewódzka)	Gimnazjum Akademickie w Gdańsku (XVI-XIX w.) Gimnazjum Polskie Macierzy Szkolnej w Gdańsku (+ Gdańska Macierz Szkolna 1921-1939)	
<i>Kultura i sztuka</i>	<u>Obrazy</u> : <i>Apoteoza Gdańska, Sąd Ostateczny, Grosz czynszowy</i>	<u>Rzeźby</u> : Pieta, Piękna Madonna	<u>Dawne teatry miejskie</u> : Szkoła Fechtunku, Teatr Miejski, <u>Kluby</u> : Klub Studencki Żak,	

		<p><u>Pomniki</u>: Tym co za polskość Gdańska, Harcerzy, Józefa Piłsudskiego, Nauczycieli Polskich w II WMG, Poległych Stoczniovców (Trzy Krzyże), Obrońców Poczty Polskiej, Obrońców Westerplatte (Wybrzeża), Jana Heweliusza (przy Wielkim Młynie), Jana III Sobieskiego, Czołg, Krzyż Millenijny, Kindertransporty,</p> <p><u>Fontanny</u>: Czterech Kwartałów, Neptuna</p> <p><u>Teatry i instytucje muzyczne</u>: Miniatura, Wybrzeże, Szekspirowski</p> <p>Filharmonia Bałtycka, Opera Bałtycka</p> <p>Zegar astronomiczny</p> <p>Zegar słoneczny Heweliusza</p> <p>„Panienska z okienka”</p>	<p><u>Działalność społeczna - Fundacje</u>: Biblioteki Gdańskiej, Centrum Solidarności, Gdańska, Hospicyjna</p> <p>Zespoły muzyczne: „Czerwone Gitary”</p> <p>„Kombi”,</p>	Galerie: Łaźnia
	Legendy gdańskie – Jerzy Samp		XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
III. PRZESTRZEŃ MIASTA	Podział administracyjny, dzielnice, ulice, place	<p>Ulice: Mariacka, Szeroka, Chlebnicka, Długa</p> <p>Aleje (Grunwaldzka, Hallera, Zwycięstwa)</p> <p>Droga Królewska</p> <p>Główne Miasto</p> <p>Stare Miasto</p> <p>Góra Gradowa (Grodzisko)</p> <p>Targi: Długi, Drzewny, Węglowy, Rybny, Rakowy, Sienny</p>	<p>Administracyjny podział i terytorialny rozwój Gdańska – z uwzględnieniem podziału miejskiego w średniowieczu i współczesnych dzielnic i osiedli (w tym zwłaszcza – Oliwa, Jelitkowo, Oliwa, Wrzeszcz)</p> <p>Ulice: Jaśkowa Dolina</p> <p><u>Targi</u> (place targowe): Chlebowy, Maślany, Poziomkowy, Wąchany,</p>	<p>Administracyjny podział i terytorialny rozwój Gdańska – dzielnice, jednostki pomocnicze, części miasta</p> <p>Główne arterie miasta: oprócz Grunwaldzkiej także Trakt św. Wojciecha, Trasa Słowackiego, Trasa Sucharskiego, Tunel pod Martwą Wisłą</p>
	Zabytki Głównego Miasta – kamienice, budynki użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe	<p>Trakt Królewski – Brama Wyżynna, Przedbramie (Katownia, Wieża Więzienna), Złota Brama, Dwór Bractwa św. Jerzego, Dom Uphagena, Lwi Zamek, Ratusz Głównomiejski, Dwór Artusa, Dom Ławy, Zielona Brama</p> <p>Dom Prasy</p> <p>Dworzec Gdańsk Główny</p> <p>Przedproża</p> <p>Sień Gdańska</p> <p>Spichlerze</p> <p>Wielka Zbrojownia</p> <p>Wielki Młyn</p> <p>Wisłoujście</p> <p>Zamek krzyżacki</p> <p>Żuraw</p>	<p>Bramy w ciągu nad Motławą</p> <p>Dom Opatów Pelplińskich</p> <p>Dom Towarzystwa Przyrodniczego</p> <p>Dwór Miejski</p> <p>Port</p>	<p>Dawniejsze gdańskie dworce (m.in. Brama Nizinna, Brama Wyżynna)</p> <p>Dwory Oliwskie</p> <p>Lotniska</p> <p>Stocznie</p>

	<i>Gdańskie ratusze od średniowiecza po dzień dzisiejszy</i>	Ratusz Staromiejski Ratusz Głównomiejski Nowy Ratusz		
	<i>Gotyckie i barokowe świątynie Gdańska</i>	Bazylika Mariacka Katedra Oliwska Kościoły Głównego i Starego Miasta		Kościół św. Ignacego na Starych Szkotach Kościół św. Stanisława Biskupa i Męczennika Kościół Chrystusa Króla
	<i>Fortyfikacje</i>	Baszty: Biała, Łabędź, Jacek Bramy Mury obronne	Baszty: Narożna, Słomiana, Pod Zrębem, Prochowa Bastiony Fortyfikacje	
IV. ŚRODO- WISKO I PRZYRODA	<i>Przyroda miejska</i>	<u>Parki:</u> Oliwski, Nadmorski, Uphagena, Oruński Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża Pachołek	<u>Parki:</u> im. Steffensów, Jaśkowej Doliny, Jana Pawła II; Ronalda Reagana Dawne parki – Błędnik,	Rezerwaty przyrody – Ptasi Raj
V. WARTO WIEDZIEĆ	<i>Gdańsk współcześnie</i>	<u>Struktura:</u> Gdański Obszar Metropolitarny <u>Władza:</u> Prezydent Gdańska, Młodzieżowa Rada Miasta <u>Komunikacja:</u> Tramwaje w Gdańsku, Pomorska Kolej Metropolitarna <u>Media:</u> Dziennik Bałtycki, Radio Gdańsk, Radio Plus, Telewizja Polska Gdańsk	<u>Struktura:</u> województwo pomorskie <u>Władza:</u> Rada Miejska	<u>Samorządność gdańska po 1989 r.</u> , w tym - prezydenci miasta (ich dokonania, osiągnięcia)
	<i>INNE wybrane hasła z gedanopedii</i>	Carillon Drzewo Millenium Gdańska Gimnazjum Akademickie Meble gdańskie Millenium Gdańska Motława Odbudowa śródmieścia Gdańska po 1945 roku ERGO-ARENA Gdańsk (PGE) ENERGA Arena Gdańsk Solidarność „Sołdek” Stocznia Gdańska Stocznia Klawittera,	Biblia Gdańska Gdańska Macierz Szkolna „Gazeta Gdańska” „Gedania” Klub Sportowy „Generał Zaruski” Instytut Pamięci Narodowej Lastadia Ława Miejska Ławy chlebowe Ławy mięsne Medal księcia Mściwoja II Medal Świętego Wojciecha Medal Prezydenta Miasta Gdańska Victoriaschule	Bursztyn, bursztyniarstwo – tradycje, najstynniejsze dzieła i ich twórcy Komisariat Generalny RP w II WMG Polski Klub Morski

		Stocznia Królewska	Wody (sieć hydrograficzna, rzeki, potoki, stawy)	
--	--	--------------------	--	--

!!! WSZYSTKIE WYMIENIONE MIEJSCA, ULICE, ZABYTKI, BUDOWLE – NALEŻY POTRAFIĆ UMIEJSCOWIĆ
NA PLANIE MIASTA !!!

Agnieszka Spigarska-Linde
Współpraca – Joanna Miklikowska, Sławomir Kościelak